KURATORKI:

Danuta Książkiewicz-Bartkowiak

Iza Kolka

strefa CYBINA

WYSPIARZE

_ ZE ŚRÓDKI _

13.05 - 13.07. 2026 — STREFA CYBINA — ul. Wyszyńskiego 8

POZnań | Fundacja Rozwoju Miasta Poznania | Wydawnictwo Miejskie Posnania | CYRYL cyryl.poznan.pl | Puenta fundacja artystyczno-edukacyjna

strefa CYBINA

WYSPIARZE

_ ZE ŚRÓDKI _

Prowadzone na Śródce badania archeologiczne odsłaniające jej prastare dzieje i drzemiące w nich tajemnice wykluczyły wyspiarski charakter dzielnicy, jednak brak jakichkolwiek przesłanek mówiących o tym, że Śródka była kiedyś wyspą, nie miał większego znaczenia dla Śródczan. Od pokoleń uważali się za „wyspiarzy", mieszkańców najpierw samodzielnego miasteczka, a od 1800 roku położonej na peryferiach Poznania niewielkiej dzielnicy, którą nazywali wyspą lub samowystarczalną enklawą. Sporadycznie jedynie podróżowali do „miasta" leżącego hen, daleko, po drugiej stronie rzeki, a właściwie dwóch rzek, bo po drodze trzeba było pokonać i Cybinę, i Wartę. W 1969 roku wyprawę dodatkowo skomplikowała likwidacja Mostu Cybińskiego i Śródczanie stali się jeszcze bardziej „wyspiarscy".

Peryferyjne położenie Śródki sprzyjało wytworzeniu się specyficznego genius loci i powstaniu niewielkiej wspólnoty połączonej silnymi więzami sąsiedzkimi. Na swojej „wyspie" Śródczanie mieli wszystko, co było potrzebne do życia, tego ziemskiego i duchowego. Na msze chodzili do św. Małgorzaty, nowalijki kupowali na śródeckim rynku, chleb w piekarni Leona Cofty, mydło i powidło w kolonialce Adamczyka, wędliny u Dybiżmańskiego. Blachę z ciastem nosili do piekarni Borowiaka, na piwo chodzili do Pawlaka, strzygli się u Dropika, a odświętne garnitury szyli u Bartłomiejczaka. Dziećmi Śródczan zajmowały się szarytki w ochronce i nauczyciele w miejscowej szkole powszechnej. Była oprawa obrazów, apteka, kamieniarz Frankiewicz, fotograf i kino, a na Cybinie latem kąpielisko, zimą łyżwy. Wyjazd do „miasta" był zupełnie zbyteczny.

I wtedy nastąpiła katastrofa – pod koniec lat 60. XX wieku tę niewielką dzielnicę brutalnie przecięła trasa szybkiego ruchu, dzisiaj ul. Wyszyńskiego, która przeszyła niczym strzała serce Śródki – rynek. Od tego czasu okaleczona Śródka była już tylko w połowie sobą, bo jej południowa część dogorywała oderwana od swojej wyspy i systematycznie burzona. Cudem ocalała willa Krysia, którą śródecki handlarz węglem Konieczny zbudował dla swojej córki w latach 20. XX wieku. Ocalała tylko dlatego, że miała być zapleczem budowy nowej arterii komunikacyjnej. Dzisiaj mieści się w niej Fundacja Rozwoju Miasta Poznania i Strefa Cybina. Strefa rozpoczyna działalność w willi Krysia wystawą prezentującą „wyspiarzy". Tak po prostu wypada.

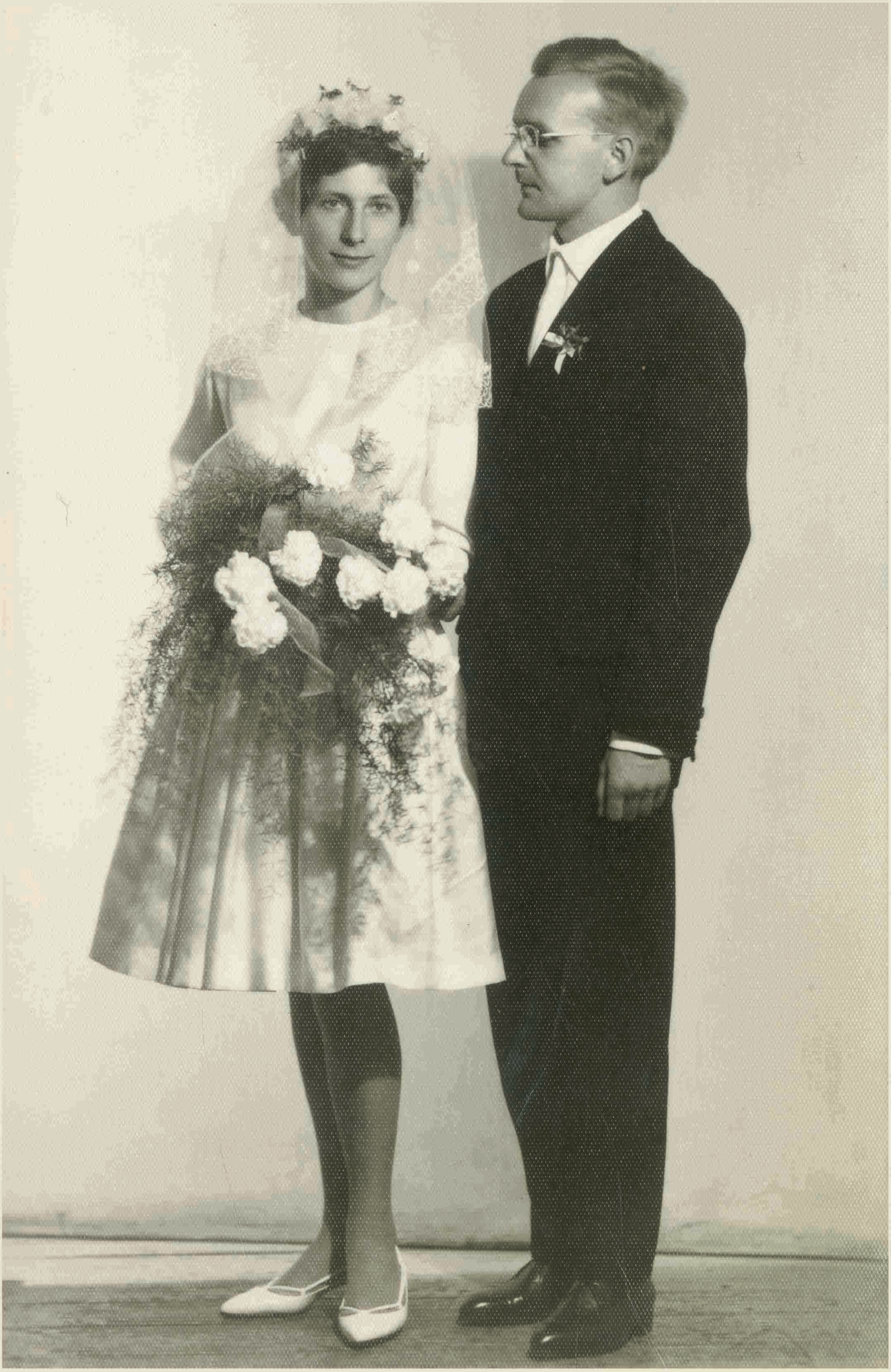
Danuta Książkiewicz-Bartkowiak

kuratorki: Danuta Książkiewicz-Bartkowiak, Iza Kolka

POZnań* Fundacja Rozwoju Miasta Poznania · Wydawnictwo Miejskie Posnania · CYRYL cyryl.poznan.pl · Fundacja artystyczno-edukacyjna

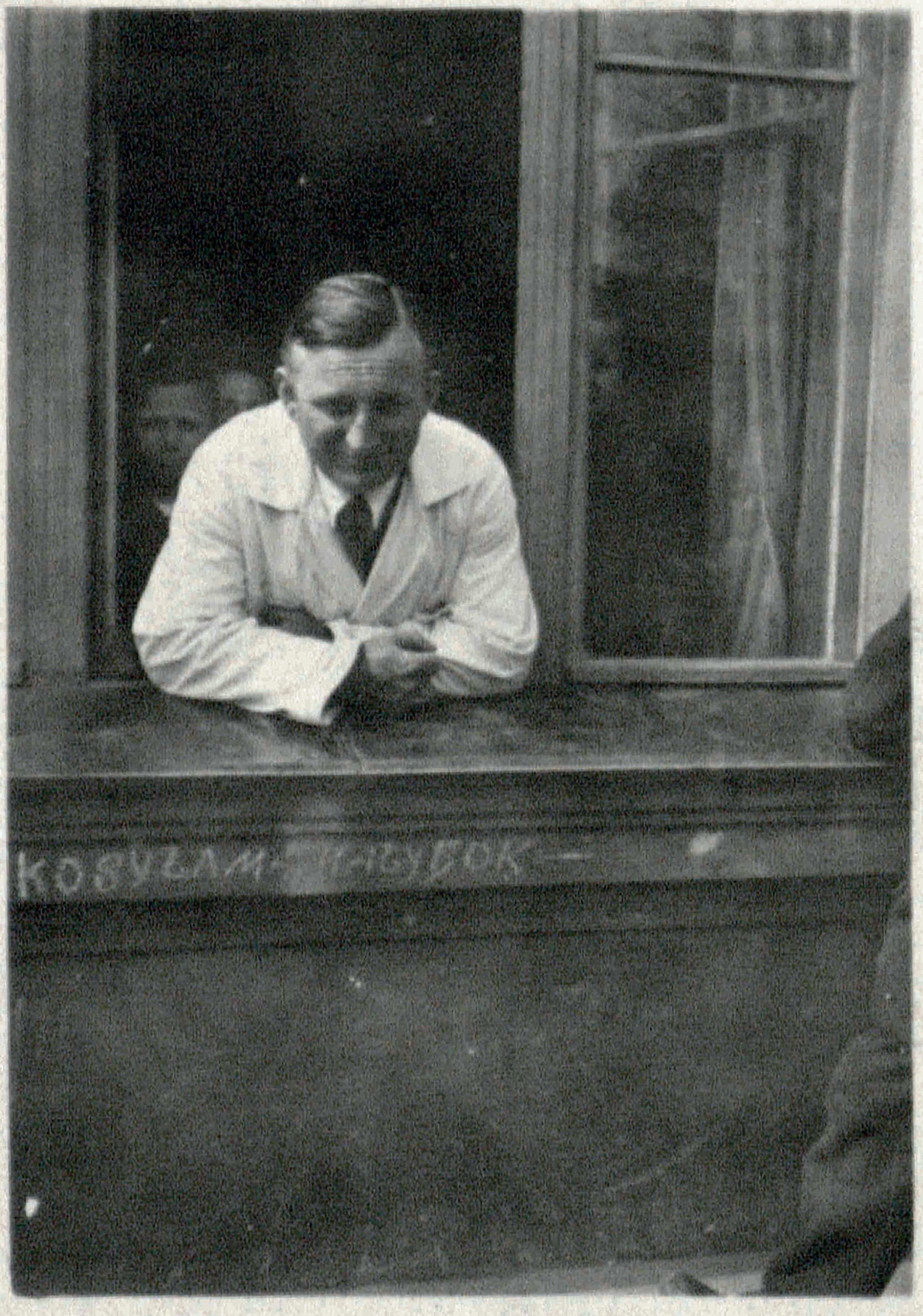

A937v.

2

FÜR DIE
JUGEND

